

CILIGA, Ante

Rodio se 20. veljače 1898. u Šegotićima kod Vodnjana. Od osme godine počinje živjeti u Mostaru, gdje pohađa osnovnu školu i gimnaziju, iz koje biva isključen. Isto mu se dogodilo, zbog protuaustrijskih stajališta, i u Pazinu, pa onda tijekom rata završava gimnaziju u Brnu, u Moravskoj. Pod kraj 1918. upisuje se na Više gospodarsko učilište u Križevcima, te ubrzo pristupa Socijaldemokratskoj stranci Hrvatske.

U početku 1919. mora bježati zbog političke djelatnosti. Najprije dolazi u Beč, a onda već u ožujku sudjeluje u revoluciji u Mađarskoj Sovjetskoj Republici, dva ga je mjeseca poslije Jugoslavenska komunistička sekcija poslala na ilegalan rad u Kraljevini SHS. Opet pred policijom bježi pod kraj godine u Prag i upisuje studij filozofije na Filozofskom fakultetu Karlova sveučilišta.

U početku 1920. osniva u Pragu Jugoslavenski marksistički klub i sudjeluje pri osnivanju Međunarodne federacije marksističkih studenata. Pod kraj godine dopijeva četiri mjeseca u zatvor u Trstu. Nakon toga ponovno je u Pragu, a onda se pod kraj 1922. vraća u Zagreb, završava studij i djeluje u radničkom komunističkom pokretu.

Godine 1923. biva uhićen i osuđen na desetgodišnji progon iz Kraljevine SHS, ali odvjetnici mu tu sudsku odluku uspijevaju poništiti. Sredinom 1924. obranio je na Filozofskom fakultetu doktorat iz filozofije s temom "O socijalno-filozofskom aktivizmu Rudolfa Goldscheida: Kritika i obrana marksizma na području filozofije". Iste godine biva imenovan tajnikom Oblasnog sekretarijata KPJ za Hrvatsku i Sloveniju, a 1925. članom Politburo a KPJ. Iste godine dobiva izgon iz Kraljevine SHS. Godine 1925.126. u Beču je predstavnik CK KPJ, te u tom svojstvu član Balkanske komunističke federacije.

Godine 1926. odlazi u SSSR, gdje do 1928. predaje na KUNMZ političku ekonomiju, povijest Zapada i povijest SKP. Tijekom sukoba Trocki – Staljin potpisuje pismo potpore Trockom i biva uhićen 1929. u Lenjingradu, gdje je predavao na Filozofskom fakultetu. Dospio je u logor kod Vjerhne Uraljska. Budući da je imao talijansku putovnicu, nakon sporazuma Staljin – Mussolini pušten je 1936. iz logora te odlazi u Pariz.

Od tada Ciliga, kao obraćenik od komunizma, posvećuje svoj život razotkrivanju, kako sam kaže, "zapanjujuće laži" koja je stizala iz Sovjetskog Saveza. Kada pod kraj 1937. dolazi u Jugoslaviju, uhićen je u Beogradu i ponovno prognan iz zemlje. U Parizu živi do 1941., a onda se vraća u Hrvatsku. Tu biva uhapšen i zatvoren u Jasenovcu, a onda ubrzo izlazi iz zatvora i postaje urednikom i suradnikom "Spremnosti" u Zagrebu. Od listopada 1944. boravi u povjerljivu državnu poslanstvu u Berlinu, a od veljače do svibnja 1945. u Bad Abbachu s osobljem veleposlanstva NDH. Nakon rata živi u emigraciji u Rimu, da bi se star i bolestan, ali intelektualno saspa svjež, vratio u Hrvatsku 1991.

Ciliga se još u đačkim klupama počeo baviti pisanjem, objavljujući svoje priloge u pulskom

“Hrvatskom listu”. U početku 20-ih godina bio je jedan od urednika zagrebačke “Borbe”. Suradivao je još u publikacijama kao što su “Književna republika”, “Radnička borba”, “Istra”, “Nova Evropa”, “Novosti”, “Virovitičan” i “Vrbaske novine”.

Za vrijeme NDH piše u “Hrvatskom narodu”, “Novoj Hrvatskoj”, “Novom dobu”, “Spremnosti” i “Vrhbosni”.

U emigraciji nakon 1945. objavljuje u više hrvatskih publikacija, a sam je uređivao “Bilten” Hrvatskoga demokratskog Odbora u Europi i objavljivao časopis “Na pragu sutrašnjice”.

Uz političko-filozofske priloge, bavio se i književnošću, pa njegove novele i putopisi imaju i književnu vrijednost.

Ciligina su djela doživjela prije i nakon II. svjetskog rata po više izdanja, te kao ni u koga od Hrvata bila prevedena na francuski, engleski, njemački, talijanski, španjolski i japanski jezik. Godine 1937. sustavno ga počinje napadati moskovska “Pravda”, a on odgovara u “Novoj Evropi”. Njegova pisma uredniku “Nove Evrope” M. Ćurčinu objavljena su 1987. u “Radovima” Zavoda za hrvatsku povijest Sveučilišta u Zagrebu. Ovaj neobični hrvatski političar i publicist objavljivao je pod više pseudonima i šifara, kao što su M.T., M.B.T., Tone Proštinar, Tone Valčić, Baltić, Genčić, Jagić, u SSSR-u najčešće A. A. Zadvornij.

Odvojeno je, koliko se znade, objavio sljedeća djela: – Au pays du grand mensonge, Paris 1938.

- *The Russian Enigma, London 1940.*
- *The Kronstadt Revolt, London 1942.*
- *The Russian Enigma (2. izd.), London 1942.*
- *Deset godina u Sovjetskoj Rusiji, Zagreb 1943.*
- *Komunistička stranka. Nacrt razvoja i ustrojstva (suautori T. Mortidija i M. Kus-Nikolajev), Zagreb 1944.*
- *Štorice iz Proštine (novele; pod pseudonimom Tone Valić), Zagreb 1944.*
- *Lenine et la Revolution. Les “rnoi tres ” du pays. Qui commande en U. R. S. S.? Paris 1948.*
- *Siberie, Paris 1950.*
- *Dix ans derriere le rideau de fer, Paris 1950.*
- *Dieci anni dietro il sipario di ferro, Roma 1951.*
- *El pais de la gran mentira y del enigma, Buenos Aires 1951.*
- *La Yougoslavie sous la menace interieure et exterieure, Paris 1951.*
- *Dokle će hrvatski narod stenjati pod srpskim jarmom? Diskusija o suvremenim problemima hrvatske politike, Paris 1952. – Im Land der verwirrenden Lüge, Köln 1953.*
- *Sam kroz Evropu u ratu. Drugi svjetski rat u doživljajima vanstranačkog čovjeka, Paris 1954.*
- *Problemi i zadaće hrvatske narodno-političke borbe u vrijeme Hruščovljevih ucjenjivanja i američkih zahtjeva prema FNRJ (urednik i suautor; Hrvatska politička knjižnica, svezak 1-2), Roma 1959.*
- *Ekonomska kriza Titove Jugoslavije. Bez naznake mjesta i godine.*
- *Crise d’ Etat dans la Y ougoslavie de Tito, Paris 1972.*

- *La crisa di stato della Jugoslavia di Tito, Roma 1972.*
- *The Russian Enigma (3. izd.), London 1973.*
- *Crise d' Etat dans la Yougoslavie de Tito, Paris 1974.*
- *Au pays du gran mensonge, Paris 1977.*
- *Sam kroz Evropu u ratu. Drugi svjetski rat u doživljajima vanstranačkog čovjeka, Rim 1978.*
- *The Russian Enigma (4. izd.i). Bez naznake mjesta, 1980.*
- *Il labirinta jugoslavo. Passato e futuro delle nazioni balcaniche, Roma 1983.*
- *Jugoslawischer Kommunismus und der russische Bolschewismus. Bez naznake mjesta i godine.*